

DE TLV-AANVRAAG: EEN KWETSBAAR PROCES

Als de school een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) wil aanvragen, ervaren de betreffende leerling en de ouders dat vaak als zeer ingrijpend. Daarom is het zo belangrijk dat dat proces zorgvuldig vorm krijgt, betogen Jeanet Vroom, voorzitter van de commissie van toewijzing en plaatsing bij samenwerkingsverband VO Barneveld-Veenendaal en Marieke Boon, thema-adviseur passend onderwijs bij Ouders en Onderwijs. En dat houdt meer in dan ouders goed informeren en voorlichten.

Regelmatig wordt Ouders en Onderwijs benaderd door ouders die zich tijdens het tlv-traject niet gehoord voelen of vinden dat de school niet voldoende naar alternatieven heeft gekeken, vertelt Marieke Boon. "Dat is geen onwil of boze opzet van de scholen, maar het illustreert dat het een kwetsbaar proces is. Er wordt immers een zeer ingrijpende beslissing genomen over een kind. Een beslissing die bij de ouders verdriet, boosheid, teleurstelling of weerstand kan oproepen, zeker als ze onvoldoende in het proces worden meegenomen."

PROCESVERANTWOORDELIJKHEID

Doorgaans worden ouders door de school geïnformeerd over het waarom, hoe en wat van de tlv-aanvraag, maar zij ervaren niet

altijd voldoende betrokkenheid bij het proces dat daaraan vooraf is gegaan. "Het is heel belangrijk dat de school de ouders van begin af aan, als de eerste vragen en twijfels zich aandienen, meeneemt in het proces", zegt Jeanet Vroom. "Dat betekent niet alleen dat de school de twijfels met de ouders deelt - kunnen wij dit kind wel bieden wat het nodig heeft? - maar ook regelmatig vraagt hoe de ouders er tegenaan kijken, wat zij zien bij hun kind en wat zij denken dat hun kind nodig heeft. Als het gaat om de aanvraag van een tlv ligt de procesverantwoordelijkheid in de eerste plaats bij de school. Het is de opdracht van het samenwerkingsverband dat het kind op de juiste plek komt. Dat betekent dat het samenwerkingsverband moet beoordelen of het proces richting een tlv-aanvraag zorgvuldig is doorlopen."

ZIENSWIJZE VAN DE OUDERS

De rol van het samenwerkingsverband in het tlv-traject is met name cruciaal, omdat hier de beslissing over de toekenning van de tlv wordt genomen. Samenwerkingsverbanden bepalen zelf hoe zij dit proces inrichten. En dat kan behoorlijk verschillen, is de ervaring van Boon. "Er zijn samenwerkingsverbanden die veel investeren in de betrokkenheid van ouders bij de tlv-aanvraag, maar we maken ook mee dat de tlv-aanvraag vooral een administratieve procedure is."

Hoe gaat dat in het samenwerkingsverband van Vroom? “Als wij een tlv-aanvraag binnenkrijgen, vragen we de ouders om een ‘ouderdeel’ in te vullen waarin ze hun zienswijze op de aanvraag geven. Wij hechten eraan om dat van de ouders te horen en niet van de school. Als daaruit blijkt dat ze het er niet mee eens zijn, horen we eerst de ouders. Soms stellen we op basis van dat gesprek voor om toch een andere route te volgen. Als het hele proces goed, zorgvuldig en echt samen met de ouders is doorlopen, zo is mijn ervaring, gaan ouders eigenlijk altijd mee in de optie die het beste bij het kind past, ook als dat een tlv is. Alle ouders willen immers het beste voor hun kind.”

ONDERLAAG

Het gaat bij zo’n kwetsbaar traject als een tlv-aanvraag echter niet alleen om zorgvuldige procedures; minstens zo belangrijk zijn de onzichtbare factoren die daar onder liggen, zoals houdingen, overtuigingen, gevoelens, motieven, waarden en normen. Deze factoren zijn namelijk bepalend voor de interactie en het gevoel. “Deze zogenoemde ‘onderlaag’ bepaalt of ouders zich gehoord en gezien voelen en of ze ervaren dat het gaat om het belang van hun kind”, legt Boon uit. “Het betekent bijvoorbeeld dat je als professional oog hebt voor de waarden en normen van de ouders en je bewust bent van je eigen normen en waarden, dat je ruimte geeft voor emoties, dat je je realiseert dat

ouders last kunnen hebben van hun eigen schoolervaringen, dat je je realiseert dat het voor veel ouders verschrikkelijk spannend is om een multidisciplinair overleg bij te wonen, en dat je niet spreekt van een ‘casus’ als het gaat om hun kind. Het is van belang dat je je bewust bent van je houding en je uitstraling. Ga je naast of tegenover de ouders zitten? Op welke manier ervaren de ouders dat je ze ziet en hoort? Hoe krijg je hun vertrouwen?”

“In feite gaat het erom dat je je steeds afvraagt: hoe zou ik het zien als het mijn kind was?”, vult Vroom aan. “En ook dat je je steeds realiseert dat de ouders het beste willen voor hun kind. Als je dat voor ogen houdt, kun je als professional begrip tonen voor en in verbinding blijven met ouders die weerstand hebben, boos zijn of zich wellicht onredelijk opstellen. Verbinding met ouders is essentieel. Dan kun je ook duidelijk en eerlijk zijn als er iets *niet* kan.”

SUPPORT ORGANISEREN

Dat scholen en samenwerkingsverbanden moeten zorgen voor goede tlv-procedures en processen is evident, maar hoe zorg je er nu voor dat het de betrokken professionals tijdens dat proces goed lukt om samen met de ouders op te trekken? “Het is belangrijk om voor professionals support te organiseren”, stelt Vroom. “Dat er ruimte is om tegen collega’s te zeggen: ik kom er niet uit met deze ouders. De ene professional

kan goed omgaan met het ene type ouder en de ander met het andere type. Daarom is het zo belangrijk dat je elkaar hierin ondersteunt. Ook intervisie is in dit kader heel zinvol, omdat je dan als professionals kunt reflecteren op wat het met jezelf doet. Want zeker als zo’n proces met ouders moeizaam verloopt, raakt dat jou als professional ook.” “En organiseer ook support voor de ouders”, vult Boon aan. “Steun voor ouders helpt hen enorm in het proces. Belangrijk is wel dat ouders deze steun als onafhankelijk ervaren.”

TIPS

- Zet ervaringsdeskundige ouders in die ouders kunnen ondersteunen tijdens het tlv-proces.
- Geef het ouder- en steunpunt van het samenwerkingsverband hierin een rol.
- Verplaats je in de ouders door jezelf steeds de vraag te stellen: wat zou ik vinden/doen als het *mijn* kind zou zijn?
- Deel een ‘placemat’ met de ouders, waarop gebruikte afkortingen en informatie staat.
- Evalueer iedere stap in het proces met de ouders.

MEER INFORMATIE

Marieke Boon

marieke.boon@oudersenonderwijs.nl
<https://www.oudersenonderwijs.nl>

Jeanet Vroom

j.vroom@pobv.nl
<https://www.pobv.nl>